

Alþingi
Erindi nr. Þ 121/1922
komudagur 5.5.197

Alsherjarnefnd Alþingis
Sólveig Pétursdóttir, formaður

Reykjavík, 2. maí 1997

Umsögn Geðhjálpar um frumvarp til lögræðisлага.

Félaginu er kunnugt um að frumvarp til lögræðisлага er til umræðu hjá alsherjarnefnd og hefur óskað eftir því að vera umsagnaraðili að frumvarpinu. Þótt Geðhjálp hafi ekki borist svar við því vill félagið leyfa sér að koma eftirfarandi umsögn á framfæri:

Geðhjálp fagnar því að í frumvarpinu eru ákvæði um skjalafrágang sem eru ítarlegri en í núgildandi lögræðislögum:

- Ákvæði um “Form og efni kröfu um lögræðissviptingu” í 8. gr. er til bóta.
- Ákvæði um “Form, efni og fylgigögn með beiðni um nauðungarvistun” í 21. gr. er til bóta.
- Ákvæði um læknisvottorð í 3. mgr., 21. gr. er einnig til bóta.

Enn fremur eru nýmæli í frumvarpinu sem gætu verið til bóta:

Svo virðist sem að möguleiki á takmarkaðri lögræðissviptingu í 5. gr. og lögræðissviptingu til bráðabirgða í 6. gr. sé til bóta, bæði fyrir nauðungarvastaðan sjúkling og aðstandendur hans, sem þurfa að fara fram á sviptinguna.

Þrátt fyrir ofangreind atriði hefði verið æskilegt að í frumvarpinu væri ákvæði um nokkur atriði sem myndu bæta réttarstöðu geðsjúkra:

1. Geðhjálp leggur megináherslu á nauðsyn þess að hafa reglubundið eftirlit með nauðungarvistunum og þvingunarmeðferðum á geðdeildum. Þriggja til fjögurra manna eftirlitsnefnd, óháð sjúkrahúsinu, leidd af dómara eða öðrum löglærðum manni, gæti komið reglulega á geðdeildir og hitt alla nauðungarvastaða sjúklinga, sem þess óska, stuttu eftir innlögn. Í Noregi er góð reynsla af þessu fyrirkomulagi (Lov om psykisk helsevern av 28. apríl 1961 með breytingum). Í 30. og 31. gr. frumvarpsins er gert ráð fyrir því að nauðungarvastaðir sjúklingar og þeir sem fá þvingaða meðferð sé heimilt að bera ákvörðunina undir dómstóla. Í 5. mgr. 31. gr. segir “Svo fljótt sem við verður komið kveður dómari upp úrskurð um hvort ákvörðun um nauðungarvistun eða þvingaða lyfjagjöf skuli standa eða hún felld úr gildi.” Þessi málskotsleið er of þung í vöfum að mati Geðhjálpar og of fjarlægur möguleiki, bæði í tíma og rúmi, fyrir alvarlega veikan sjúkling til að vera raunhæf og nothæf málskotsleið.
2. Í lögræðislögum þyrfti að vera ákvæði um gerð reglugerðar um skráningu og eftirlit með þvingunarmeðferð. Til greina kæmi sérstök kærunefnd til að meðhöndla kvartanir um þvingunarmeðferð, svipað fyrirkomulag og er í Danmörku (Lov 1989-05-24 nr 331 om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien.”) Einnig kæmi til greina að ofngreind eftirlitsnefnd hafi þetta verkefni með höndum. Eftirlit og málskotsmöguleikar með þessum hæti myndu tryggja betur réttarstöðu sjúklings en 30. og 31. grein frumvarpsins.

3. Nauðsynlegt er að bæta möguleika aðstandenda til að vísa lögræðismáli til opinberra aðila. Reynslan hefur sýnt að nánustu aðstandendur veigra sér oft við að biðja um nauðungarinnlögn eða lögræðissviptingu, enda getur það haft alvarlegar afleiðingar í för með sér fyrir tengsl þeirra við “varnaraðila” í framtíðinni. Því hefði þurft að áréttta frekar í frumvarpinu um skyldur Félagsmálastofnunnar samkvæmt d. lið 2. málsgreinar 7. greinar.
4. Æskilegt er að gera nákvæmari greinarmun á takmarkaðri lögræðissviptingu samkvæmt 5. grein og lögræðissviptingu til bráðabirgða samkvæmt 6. grein þannig að ljóst verði við hvaða aðstæður eigi að beita hvorri grein. Orðalagið í frumvarpinu gefur möguleika á ýmsum mismunandi túlkunum hvað það varðar.
5. Eðlilegt er að gera þá lágmarkskröfu til læknisvottorðs vegna nauðungarvistunar samkvæmt 3. mgr. 21. gr. að í öllum tilfellum skuli vera sjúkdómsgreining samkvæmd d. lið en ekki einungis “ef unnt er” eins og stendur í frumvarpinu.
6. Geðhjálparleggur til að sjálfræðisaldur verði hækkaður í 18. ár. Mikilvægt er frá geðheilbrigðissjónarmiði að foreldrar hafi ákveðið vald yfir börnum sínum og hafi í raun forsjá barna sinna til 18 ára aldurs, enda hafi þeir skyldum að gegna gagnvart börnunum til þess aldurs samkvæmt lögum um vernd barna og ungmenna. Á þetta við jafnt um heilbrigð ungmenni og þau sem eiga við geðræn vandamál að stríða eða hafa leiðst út í neyslu áfengis eða annara fíkniefna.

Geðhjálparvonnar að alsherjarnefnd sjái sér fært að taka tillit til þessara ábendinga og erum við tilbúin til þess að koma fyrir nefndina og skýra sjónarmið okka nánar.

Virðingarfyllst,

Pétur Hauksson
formaður Geðhjalpar

Ingólfur H. Ingólfsson
framkvæðastjóri Geðhjalpar